Шифр «Інновації підприємств»

НАУКОВА РОБОТА

на тему:

«Інноваційний розвиток підприємств»

2019

ЗМІСТ

ВСТУП 3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ 6
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ 13
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ 24
ВИСНОВКИ 32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 34
ДОДАТКИ

ВСТУП

Актуальність теми. Однією їх ключових світових тенденцій є перехід

від сировинної та індустріальної економіки до економіки, яка переважно базується на інтелектуальних та інформаційних ресурсах, високих і наукомістких технологіях. Економіка найбільш розвинених країн орієнтується на інновації. Сучасна система взаємовідносин між наукою, агропромисловими підприємствами і суспільством відводить інноваціям провідну роль стимулу розвитку, що визначає найважливіші напрями наукової діяльності.

Динаміка основних індикаторів інноваційної діяльності вказує на те, що інноваційна система, яка існує на даному етапі, в повній мірі не сприяє інноваційному розвитку країни, регіонів та підприємств. Тому пошук нових теоретико-методичних та практичних підходів щодо механізмів інноваційного розвитку з урахуванням нагромаджених економічною наукою знань, передового зарубіжного та набутого вітчизняного досвіду зумовив актуальність теми, її мету, завдання та структурну побудову.

Вітчизняними та зарубіжними вченими здійснений істотний внесок в розробку теорії інноваційного розвитку, а саме: Л. Л. Антонюк, І.Т. Балабанов, Волощук К.Б., А. М. Гаврилюк, А. С. Гальчинський, М. В. Гаман, В. М. Геєць, В. О. Гусєв, Б. М. Данилишин, Л. К. Безчасний, Я. А. Жаліло, Н. П. Мешко, Є. О. Романенко, Л. І. Федулова та інші.

Теоретико-методологічні питання, механізми інноваційного розвитку розкриті в роботах В. Б. Авер’янова, Н. В. Бондарчук, О. І. Васильєва, В. Є. Воротіна, М. В. Гамана, О. І. Дацій, М. І. Долішній, Я. Ф. Жовнірчик, С. М. Кваша, Ю. В. Ковбасюк, А. Б. Кондрашихіна, Н. Р. Нижник, М.Є. Рогози В. Д. Бакуменко, В. М. Вакуленко, В. І. Шарій та інших.

Проте, незважаючи на велику наукову та практичну значимість, існуючі дослідження носять фрагментарний характер, що виражається в розгляді регулюючих механізмів, що підтверджує необхідність подальших досліджень інноваційного розвитку.

Мета й задачі дослідження. Метою наукової роботи є обґрунтування теоретико-методичних засад та практичних пропозиції з формування механізмів інноваційного розвитку підприємств.

Мета дослідження зумовила постановку і розв'язання таких завдань:

- розкрити економічну сутність, механізми інноваційного розвитку підприємств;

- проаналізувати сучасний стан та визначити методичні підходи щодо оцінки рівня інноваційності підприємств;

- обгрунтувати механізми інноваційного розвитку підприємств.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є процеси інноваційного розвитку підприємств.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є формування механізмів інноваційного розвитку підприємств.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети в роботі використано методи: абстрактно-логічний – постановка мети і завдань дослідження; аналітико-монографічний – вивчення практики інноваційного розвитку; за допомогою порівняльного методу визначено відмінності в реалізації державної інноваційної політики України та країнах з розвиненою ринковою економікою; статистико-економічний для дослідження економічної структури підприємств, табличне та графічне подання отриманих результатів; методи аналізу і синтезу для розробки напрямів удосконалення інноваційного розвитку підприємств.

Інформаційно-фактологічною базою дослідження стали закони України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, монографічні дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених, статистичні та аналітичні дані Державної служби статистики України, періодичні та інформаційні видання, ресурси мережі Інтернет.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в узагальненні

теоретико-методичних засад, виявлені особливостей та активізації інноваційного розвитку підприємств:

- *дістали подальшого розвитку:*

- обгрунтування механізмів інноваційного розвитку з урахуванням позитивного світового досвіду та переходу на інноваційну модель економіки.

Апробація результатів дослідження. Основні положення пройшли апробацію на V Всеукраїнської науково-практичної конференції «Формування стратегії соціально-економічного розвитку підприємницьких структур в Україні» (27–30 листоп. 2019 р., м. Львів). Основні ідеї та результати дослідження викладено у тезах доповіді.

Обсяг та структура роботи. Наукова робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Повний обсяг роботи – 30 сторінок комп’ютерного набору, містить 5 таблиць, 7 рисунків. Список використаних джерел містить 45 найменувань.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Найважливішими завданнями будь-якої національної економіки є досягнення стійкого економічного зростання і пошук джерел його підтримки. Сучасна світова тенденція до глобалізації ринків, до економічної інтеграції, прискоренню науково-технічного прогресу і посилення конкуренції диктує необхідність розвитку інноваційної економіки, як визначального джерела інтенсивного економічного зростання. Забезпечення сталого економічного зростання і постійне зростання ВВП можливо тільки на базі активізації інноваційної діяльності та інтеграції науки і виробництва.

У сучасному світі бурхливо розвивається інноваційна економіка, а отже дуже важливо ефективне управління інноваційними процесами, оскільки воно дасть можливість господарюючим суб'єктам підвищити ефективність діяльності. У підтримці та забезпеченні зростання інноваційної діяльності важливу роль відіграє інноваційний потенціал країни або регіону. Крім того, він визначає інноваційний шлях розвитку національної економіки країни [5].

Інноваційні процеси в економіці пов'язані з розробкою, пошуком, освоєнням, удосконаленням і подальшою комерціалізацією нових продуктів, технологічних процесів і систем, організаційних структур і методів господарювання, в широкому сенсі зі зміною віддачі ресурсів, їх якісним зростанням, перетворенням потенційного науково-технічного процесу в реальний [44].

Будь-який інноваційний розвиток – це не тільки основний інноваційний процес, а й розвиток системи факторів і умов, необхідних для його здійснення. В даному визначенні відображені найбільш значущі риси інновацій – це високий ризик, новизна і комерціалізація.

І.І. Вініченко зазначає, що «перетворення результатів наукових

досліджень або винаходів в нововведення створює довгострокову конкурентоспроможність корпорації» [8].

До основних рис інновації можна віднести наявність так званого життєвого циклу інноваційного процесу, стадіями якого є: зародження, зростання, зрілість, насичення, спад. У загальноекономічному плані інновації – це оновлення основного капіталу (виробничих фондів) або виробленої продукції на основі впровадження нововведень – досягнень науки, техніки, технології; це закономірний, об'єктивний процес вдосконалення суспільного виробництва.

Згідно з Законом України «Про інноваційну діяльність» «інновації – це новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного чи іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери, а інноваційна діяльність – це діяльність, яка спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг» [37].

Важливо підкреслити, що країни з розвиненою ринковою економікою формуєть таку систему взаємин між наукою, виробництвом і суспільством, при якій інновації є основою розвитку промисловості і економіки, визначають найважливіші напрямки наукової діяльності.

Таким чином, звідси випливає висновок, що формування і побудова механізму інноваційного розвитку країни (регіону) можливо спільними зусиллями держави, підприємницьких структур і наукового середовища, а також суспільства в цілому.

Виходячи з цього, необхідно розглянути сформовані в науці уявлення про зміст інноваційного розвитку і дати визначення даного поняття. Для розкриття сутності поняття «інноваційний розвиток» необхідно виявити ряд принципів його організації, що відображають необхідні для його здійснення умови.

В.М. Аньшин вважає, що поняття «інноваційний розвиток» пов'язано зі здатністю господарської одиниці розвиватися на власній основі в майбутньому. Запропонований коефіцієнт здатності до інноваційного розвитку дає можливість вибору інноваційної стратегії розвитку регіону. Однак не пропонується методика вибору інноваційної стратегії конкретного регіону [2].

В.П. Баранчеєв розкриває сутність інноваційного розвитку за допомогою «…посиленого використання інноваційних можливостей для досягнення поставлених цілей розвитку керованого соціального об'єкта з різних напрямків. При цьому в якості основної мети інноваційного розвитку розглядається кардинальне підвищення конкурентоспроможності регіону на різних ринках. Це досягається за рахунок високоприбуткового портфеля інноваційних проектів. Інноваційний проект, в свою чергу, описує процес комерціалізації інновації» [3].

О.В. Механік розглядає інноваційний розвиток як «сукупність інноваційних процесів, які полягають в освоєнні нового продукту, нових методів виробництва, нових методів кадрової роботи; вивченні нових ринків збуту» [26].

Разом з тим зміст поняття «інноваційний розвиток» в даній інтерпретації не дає можливості конкретизувати новизну продукту і процесу. Крім того, не запропоновані будь-які методичні рекомендації з оцінки інноваційного розвитку. Слід зазначити, що головна мета інноваційного розвитку є підвищення рівня інноваційної активності економіки шляхом організації виробництва новітніми технологіями, заснованими на використанні інтелектуальної праці і створюють високу додану вартість товару. Сьогодні інноваційний розвиток має виступати важливим напрямком стратегії розвитку.

С. М. Ілляшенко зазначає, що «інноваційний розвиток – це процес господарювання, що спирається на безупинні пошук і використання нових

способів і сфер реалізації потенціалу підприємства у мінливих умовах зовнішнього середовища у рамках обраної місії та прийнятої мотивації діяльності і який пов'язаний з модифікацією існуючих і формуванням нових ринків збуту [20].

С.В. Ковальчук наголошує, що «інноваційний розвиток – це безперервний процес, під час якого відбувається безупинний пошук та створення нових технологій, матеріалів, інших видів ресурсів, їх подальше використання в діяльності господарюючого суб'єкта задля формування, виявлення та забезпечення максимального задоволення потреб і запитів споживачів найбільш ефективним способом та створення конкурентних переваг у мінливому зовнішньому середовищі» [23].

Г.І. Ідзієв в своїй роботі «інноваційний розвиток» розглядає з двох позицій. З одного боку, це «активне впровадження і просування на ринок продуктових інновацій, а з іншого – розширене відтворення капіталу підприємства, засноване на застосуванні технологічних інновацій, перехід до нового технологічного базису» [19].

Так само до визначення інноваційного розвитку в своїх роботах зверталися П. П. Микитюк та інші. З їхньої точки зору «інноваційний розвиток передбачає використання реальних інноваційних можливостей для досягнення цілей по ряду напрямків – мобілізація і вдосконалення інноваційного потенціалу та його головного ресурсу – людського капіталу, поліпшення інноваційного клімату» [27].

Розглядаючи дані позиції різних авторів, нами узагальнені їх визначення. Вважаємо, що інноваційний розвиток передбачає ефективне використання інноваційного потенціалу, реальних інноваційних можливостей, їх подальше вдосконалення і використання в діяльності господарюючого суб'єкта задля формування, виявлення та забезпечення максимального задоволення потреб і запитів споживачів, активне впровадження і просування на ринок продуктових інновацій найбільш

ефективним способом для створення конкурентних переваг у мінливому зовнішньому середовищі.

Крім того, практично у всіх наукових дослідженнях, присвячених формуванню та розвитку інноваційної системи, відзначається, що дуже важливою ланкою виступають інструменти передачі знань з метою їх подальшої комерціалізації, а потоки технологій та інформації між людьми, компаніями та інститутами відіграють ключову роль в інноваційному процесі.

В науковій літературі розрізняють 4 типи таких потоків: спільна діяльність підприємств (спільна дослідницька діяльність, технічне співробітництво); співпраця між підприємствами, вищими навчальними закладами та державними НДІ; поширення технологічних розробок; мобільність людського капіталу [25].

На основі вищевикладеного матеріалу можна представити структурні елементи інноваційної системи (рис. 1.1).

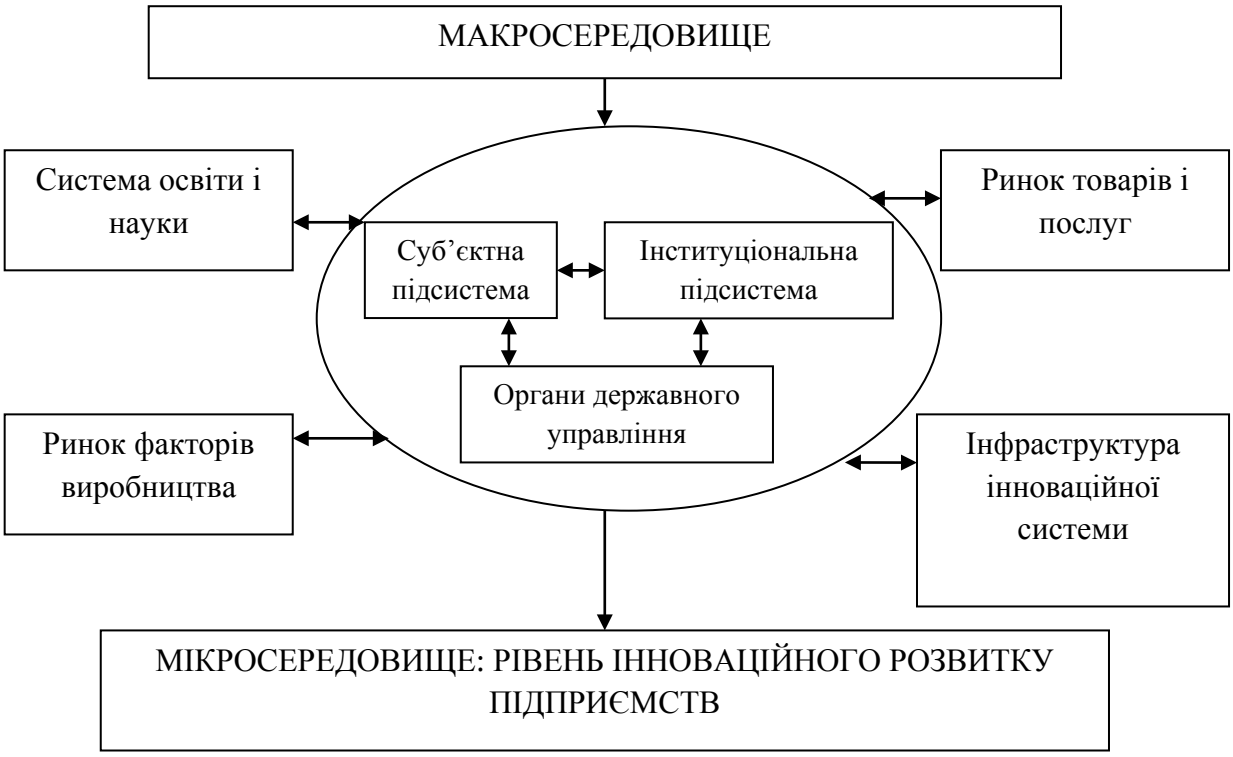

Рис. 1.1. Структурні елементи інноваційної системи

На рис.1.1. нами виділено дві взаємопов'язані та взаємодіючі підсистеми інноваційної системи: суб'єктну та інституційну. Суб'єктна підсистема

включає два рівня: знань і технологій – визначаються суб'єкти, які мають компетенції в необхідній технологічній сфері незалежно від сфери застосування; науково-технологічний потенціал.

Інноваційний розвиток – системний процес суспільного й економічного розвитку, заснований на знаннях та інноваціях, який реалізує конкурентні переваги економіки підприємств, що забезпечує стале економічне зростання, підвищення якості та рівня життя населення шляхом гармонізації інтересів його учасників (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Процес формування механізму інноваційного розвитку

Механізм інноваційного розвитку розглядається нами як механізм

взаємозв'язку і взаємодії функцій, процесу та забезпечуючих підсистем, спрямований на найбільш ефективне його здійснення й розвиток.

Механізм інноваційного розвитку включає в себе сукупність елементів зовнішнього і внутрішнього середовища. До основних заходів економічного і фінансового регулювання інноваційного розвитку відносяться: пропозиції і розширення попиту на інновації, створення стимулів для розвитку конкуренції в галузі інновацій, створення сприятливого інвестиційного клімату. Нормативно-правове регулювання інноваційного розвитку здійснюється наступними заходами: правовий захист суб'єктів інноваційного розвитку, розвиток договірних відносин тощо.

Запропонований механізм управління інноваційного розвитку спрямований на розробку управлінських рішень в сфері перспективної інноваційної політики економічної системи на всіх етапах. Він дозволить вирішувати завдання забезпечення ефективної взаємодії держави, науки і бізнесу з метою створення сприятливих умов для здійснення інноваційної діяльності. Реалізація запропонованого механізму управління інноваційним розвитком дозволить вирішувати завдання забезпечення ефективної взаємодії держави, науки і бізнесу з метою створення сприятливих умов для здійснення інноваційної діяльності.

Ми питримуємось думки, що механізм інноваційного розвитку слід розглядати як упорядковану сукупність інституційних установок, які дозволять забезпечити суб'єктам господарювання досягнення стратегічних орієнтирів. Виходячи з цих передумов, формується механізм забезпечення соціально-економічного розвитку на основі зміцнення інноваційного потенціалу та активізації інноваційної діяльності [29].

Отже, можна зробити висновок, що запропонований механізм дозволяє враховувати функціональні зв'язки між усіма елементами інноваційного розвитку МАКРО І МІКРОсередовища, забезпечувати ефективне використання наявних ресурсів, забезпечити раціональну організацію робіт та мінімізувати ризики, пов’язані з її здійсненням.

РОЗДІЛ 2
СУЧАСНИЙ СТАН ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Підвищити конкурентоспроможність національної економіки можна тільки на основі впровадження інноваційних технологій. Інновації, забезпечуючи ефективність використання всіх видів ресурсів, зменшуючи негативний вплив на навколишнє середовище, підвищують адаптацію соціально-економічних систем і створюють умови для їх збалансованого та сталого розвитку в довгостроковому періоді. Однак в короткостроковому періоді інновації руйнують традиційні форми господарювання, уповільнюють темпи економічного зростання і знижують стійкість.

Результати аналізу інноваційного розвитку обумовлені необхідністю встановлення тенденцій зміни ефективності інноваційного інвестування, рівня інноваційної активності підприємств, результативності науково-дослідної діяльності об’єктів, факторів і причин, що вплинули на зміни в спостережуваних інноваційних, економічних процесах, які виступають основою для прийняття комплексу організаційно-економічних, фінансово-інвестиційних заходів, дій, методів і стратегій, спрямованих на [10]:

регулювання результативності інноваційного процесу;

усунення і коригування виникаючих відхилень від планованих цільових орієнтирів ефективності діяльності;

створення резервів матеріально-технічних, трудових, фінансових ресурсів та своєчасного використання їх в інноваційній діяльності при виникненні структурної невпорядкованості системи управління процесом ресурсоспоживання.

Аналіз і оцінку основних показників інноваційної діяльності агропромислових підприємств розглянемо в динаміці за 2010-2018 роки і проведемо на основі даних табл.2.1

Таблиця 2.1

Основні показники інноваційної діяльності підприємств*

	Роки								
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Кількість інноваційно активних промислових підприємств , усього, од	1462	1679	1758	1715	1609	824	834	759	777
% до загальної кількості промислових підприємств	13,8	16,2	17,4	16,8	16,1	17,3	18,9	16,2	16,4
Витрати на інновації, усього, млн.грн	8045,5	14333,9	11480,6	9562,6	7695,9	13813,7	23229,5	9117,5	12180,1
% до загального обсягу реалізованої промислової продукції (товарів, послуг)	0,9	1,3	1,0	0,9	0,8	0,8	0,7	0,4	0,4
% до загального обсягу реалізованої інноваційної продукції (товарів, послуг)	23,9	33,8	31,8	26,6	30,0	59,9	… [3]	51,5	49,0
Кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації (продукцію та/або технологічні процеси), усього, од	1217	1327	1371	1312	1208	723	735	672	739
% до загальної кількості промислових підприємств	11,5	12,8	13,6	12,9	12,1	15,2	16,6	14,3	15,6
Кількість упроваджених у виробництво нових технологічних процесів, усього, од	2043	2510	2188	1576	1743	1217	3489	1831	2002
з них нових або суттєво поліпшених маловідходних, ресурсозберігаючих	479	517	554	502	447	458	748	611	926
Кількість упроваджених видів інноваційної продукції (товарів, послуг) Усього, од	2408	3238	3403	3138	3661	3136	4139	2387	3843
з них нових видів машин, устаткування, приладів, апаратів	663	897	942	809	1314	966	1305	751	920
Обсяг реалізованої інноваційної продукції (товарів, послуг) Усього, млн.грн	33697,6	42386,7	36157,7	35891,6	25669,0	23050,1	… [3]	17714,2	24861,1
% до загального обсягу реалізованої промислової продукції (товарів, послуг)	3,8	3,8	3,3	3,3	2,5	1,4	… [3]	0,7	0,8

*Дані за 2010-2014 наведені по юридичних особах та їх відокремлених підрозділах, які здійснювали промислову діяльність.

[2] Дані за 2015-2018 роки наведені по юридичних особах, які здійснювали промислову діяльність, із середньою кількістю працівників 50 осіб і більше.

[3] Розрахунок показника не здійснювався.

Як видно із даних табл.2.1 кількість інноваційно активних підприємств значно скоротилась за аналізований період, але їх питома вага зросла, що вказує на різновекторність тенденцій інноваційного розвитку. Майже аналогічні зміни відбуваються по кількості підприємств, що впроваджували інновації (обсягів реалізованої інноваційної продукції та технологічних процесах). Відсутня чітка закономірність по кількісті упроваджених видів інноваційної продукції (товарів, послуг). Наведений склад економічних та інноваційних показників діяльності виступає в ролі кількісних і якісних характеристик, які конкретизують виконання стратегії і концептуальні положення соціально-економічного та інноваційного розвитку.

Тенденції інноваційної діяльності останніх років засвідчують про наявність значних проблем та низький рівень розвитку інноваційної діяльності в Україні, що, в свою чергу, негативно відображається на конкурентоздатності продукції та розвитку економіки в цілому (рис. 2.2.).

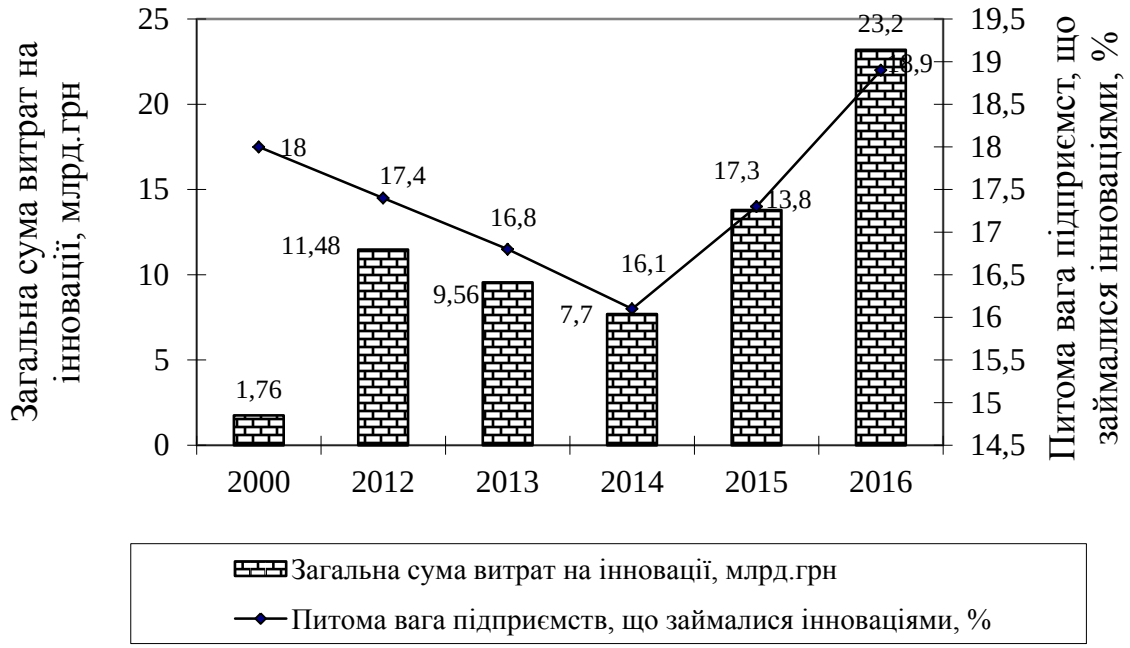

Рис. 2.1. Інноваційна активність підприємств [14]

За даними офіційної статистики, динаміка інноваційної активності в Україні має нерівномірний характер у частині кількості підприємств, що займалися інноваційною діяльністю, починаючи з 2013 р. питома вага підприємств, що займаються інноваціями зростає не значно (Додаток А).

Упродовж 2012–2016 рр. питома вага інноваційно активних підприємств становила 5095, а в 2016-2018р.р. 8173 підприємств. Із загальної кількості обстежених підприємств 2937 займалися технологічними інноваціями (продуктові та/або процесові), 5236 – нетехнологічними (організаційні та/або маркетингові), величина яких значно зросла за аналізований період.

Слід зазначити, що існує прямий зв’язок між розміром підприємства і його рівнем інноваційності, оскільки для впровадження інновацій необхідно мати певну кількість персоналу, задіяного у виконанні наукових досліджень і розробок, що призводять до впровадження інновацій (Додаток Б).

Відмітимо, що найвищий рівень інноваційної активності спостерігався серед підприємств у сферах фінансової та страхової діяльності, наукових дослідженнях та розробках, добувній промисловості і розробленні кар’єрів, а найнича у діяльності у сферах архітектури та інжинірингу; технічних випробуваннях та дослідженнях, постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, інформації та телекомунікації. Більшість інноваційно активних промислових підприємств поряд з технологічними запроваджували нетехнологічні інновації (Додаток В).

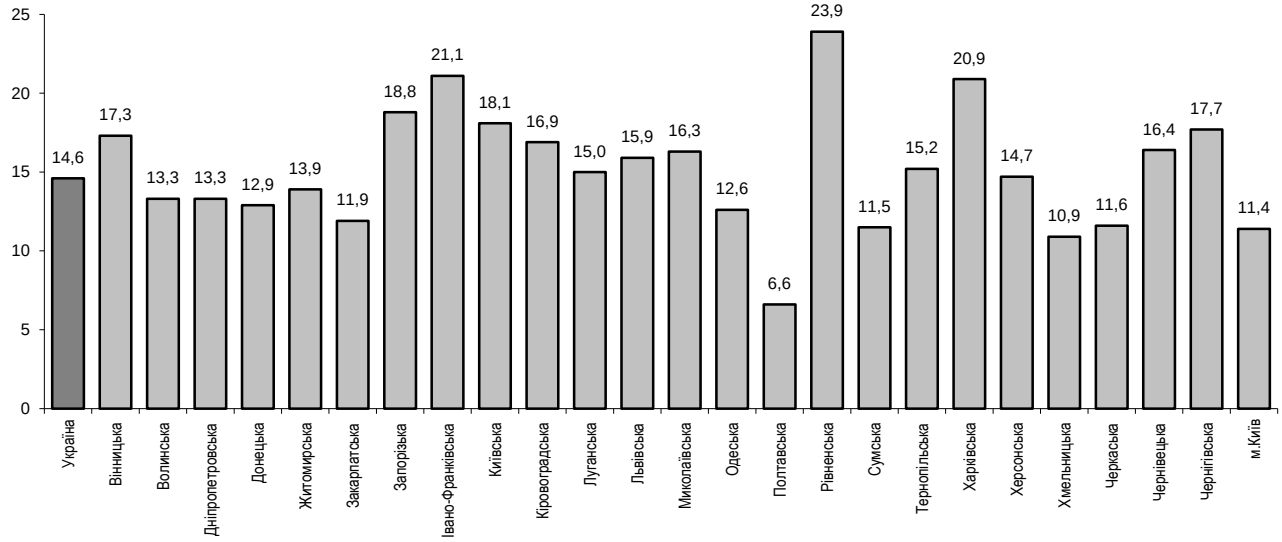

Рис. 2.2. Розподіл інноваційно активних підприємств у 2012-2016 рр. за регіонами, %

Серед регіонів (Рис. 2.2.) вищою за середню в Україні частка

інноваційно активних підприємств була в Харківській, Тернопільській, Миколаївській, Запорізькій, Івано-Франківській, Одеській, Житомирській, Львівській, Чернівецькій, Херсонській областях та м. Києві Найвища частка технологічно інноваційних підприємств – у Рівненській (23,9%), Івано-Франківській (21,1%) та Харківській (20,9%) областях; нетехнологічно інноваційних підприємств – у Сумській (11,5%), Хмельницькій (10,9%) та Полтавській (6,6%) областях. Розподіл підприємств із технологічними інноваціями за напрямами інноваційної діяльності (табл.2.2).

Таблиця 2.2

Розподіл підприємств із технологічними інноваціями за напрямами інноваційної діяльності

Рік	Питома вага підприємств, що займалися інноваціями	Загальна сума витрат	у тому числі за напрямами						
			дослідження і розробки	у тому числі		придбання інших зовнішніх знань	підготовка виробництва для впровадження інновацій	придбання машин обладнання та програмного забезпечення	інші витрати
				внутрішні НДР	зовнішні НДР				
	%	млн.грн.							
2000	18,0	1760,1	266,2	X	X	72,8	163,9	1074,5	182,7
2005	11,9	5751,6	612,3	X	X	243,4	991,7	3149,6	754,6
2010	13,8	8045,5	996,4	818,5	177,9	141,6	X	5051,7	1855,8
2015	17,3	13813,7	2039,5	1834,1	205,4	84,9	X	11141,3	548,0
2016	18,9	23229,5	2457,8	2063,8	394,0	64,2	X	19829,0	878,4
2017	16,2	9117,5	2169,8	1941,3	228,5	21,8		5898,8	1027,1
2018	16,4	12180,1	3208,8	2706,2	502,6	46,1		8291,3	633,9

Щодо напрямів інноваційної діяльності підприємств України, то майже три чверті підприємств із технологічними інноваціями придбали машини, обладнання та програмне забезпечення для виробництва нових або значно поліпшених продуктів та послуг. Понад чверть із них здійснювали діяльність для запровадження нових або суттєво вдосконалених продуктів та

процесів, таку як техніко-економічне обґрунтування, тестування, розробка програмного забезпечення для поточних потреб, технічне оснащення, організація виробництва тощо (інше). Кожне п’яте підприємство проводило навчання та підготовку персоналу для розроблення і/або впровадження ними нових або значно вдосконалених продуктів і процесів. У 2016 р. 50% загального обсягу інноваційних витрат підприємства спрямували на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення і лише біля 9% – на виконання внутрішніх НДР, 4% – на придбання інших зовнішніх знань і на придбання зовнішніх НДР лише – 1,7 %.

У більшості країн світу бюджетні кошти є основним джерелом фінансування інноваційної діяльності, в Україні ж характерним є зовсім інший підхід з мінімальною участю держави (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Джерела фінансування інноваційної діяльності в Україні

Роки	Загальна сума витрат, млн.грн.	У тому числі за рахунок коштів							
		власних		державного бюджету		іноземних інвесторів		інші джерела	
		млн. грн	пит. вага%	млн. грн	пит. вага%	млн. грн	пит. вага%	млн. грн	пит. вага%
2000	1757,1	1399,3	79,6	7,7	0,4	133,1	7,6	217	12,3
2005	5751,6	5045,4	87,7	28,1	0,5	157,9	2,7	520,2	9,0
2010	8045,5	4775,2	59,4	87	1,1	2411,4	30,0	771,9	9,6
2011	14333,9	7585,6	52,9	149,2	1,0	56,9	0,4	6542,2	45,6
2012	11480,6	7335,9	63,9	224,3	2,0	994,8	8,7	2925,6	25,5
2013	9562,6	6973,4	72,9	24,7	0,3	1253,2	13,1	1311,3	13,7
2014	7695,9	6540,3	85,0	344,1	4,5	138,7	1,8	672,8	8,7
2015	13813,7	13427,0	97,2	55,1	0,4	58,6	0,4	273,0	1,9
2016	23229,5	22036,0	94,6	179,0	0,8	23,4	1,0	991,1	4,3
2017	9117,5	7704,1	84,5	227,3	2,5	107,8	1,2	1078,3	11,8
2018	12180,1	10742,0	88,2	639,1	5,2	107,0	0,9	692,0	5,6

У 2018 р. витрати на інновації в основному здійснювались за рахунок власних коштів (понад 88,2% загального обсягу фінансування), кредитів бюджетних коштів (5,2%), інших джерел (5,6%), іноземних інвесторів (0,9%). Протягом 2018 року на інновації підприємства витратили 12,2 млрд.грн. Фінансування інноваційної діяльності з державного бюджету

здійснювалось на рівні 5,2% і більше (виняток склали 2010-2014 р.,та 2017 р.), а починаючи з 2000 р. взагалі менше 1 %, це служить показником пасивності держави до інноваційної діяльності. Така досить негативна тенденція змушує підприємства України використовувати інші зовнішні джерела залучення ресурсів для проведення інноваційної діяльності.

Впровадження інновацій на промислових підприємствах наведено в додатку Д.

У 2000 році 14,8% інноваційно активних промислових підприємств упроваджували інновації впроваджено 1403 млн.грн нових технологічних процесів, 15323 інноваційних видів продукції. Із загальної кількості впровадженої продукції 631 – нові види техніки. У 2018 р. питома вага підприємств, що впроваджували інновації зросла і склала 15,6 %, а кількість інноваційних видів продукції суттєво скоротилась і становить тільки 3843. Зросло до 920 млн.грн впровадження нової техніки.

Розглянемо причини, що перешкоджали здійсненню інновацій у табл.2.4.

Таблиця 2.4

Розподіл неінноваційних підприємств за причинами
що перешкоджали здійсненню інновацій протягом 2012-2016 рр. %

Показник	%
Немає вагомих причин здійснювати інновації	82,2
у тому числі Низький попит на інновації на ринку	6,0
Через попередні інновацій	3,9
Через дуже низьку конкуренцію підприємства на ринку	3,0
Відсутність хороших ідей або можливостей для інновацій	7,4
Можливому впровадженню інновацій перешкоджають вагомі чинники	17,8
у тому числі Відсутність коштів у межах підприємства	11,4
Відсутність кредитів або прямих інвестицій	6,1
Відсутність кваліфікованих працівників у рамках підприємства	1,7
Труднощі в отриманні державної допомоги або субсидій для інновацій	5,8
Відсутність партнерів по співпраці	1,9
Невизначений попит на інноваційні ідеї	2,1
Занадто велика конкуренція на ринку	4,3

Слід відмітити, що 82,2 неінноваційних підприємств вказували на те, що немає вагомих причин здійснювати інновації. Необхідно взяти до уваги, що ці результати оцінені в цілому по країні і показують лише тенденції, що склалися. Ситуація може дещо відрізнятися на рівні виду діяльності й навіть на рівні підприємств, а також з огляду на те, що перелік і значущість перешкоджаючих факторів може залежати від віку, розміру, галузі та інноваційності підприємства.

Результати проведеного нами дослідження апробовано у ТОВ «Агро-Подвірне» яке входить до складу української агропромислової компанії з іноземними інвестиціями «Контінентал Фармерз Груп» як одиного з найбільших виробників та експортерів сільськогосподарської продукції в Україні. У вересні 2018 року компанія SALIC, що належить Фонду державних інвестицій Королівства Саудівська Аравія , підписала договір про придбання активів групи «Мрія Агрохолдинг» , включаючи всі об’єкти інфраструктури, технічний парк, а також компанії, що мають право оренди землі. 14 червня 2019 року було оголошено про завершення об’єднання «Мрії Агрохолдинг» та CFG – дочірньої компанії SALIC в Україні.

Компанія обробляє 195 тис. га у Тернопільській, Львівській, Хмельницькій, Чернівецькій та Івано-Франківській областях, оперуючи шостим за розміром земельним банком в Україні. Агрохолдинг вирощує пшеницю, ячмінь, соняшник, ріпак, цукровий буряк та інші сільськогосподарські культури а також є одним провідних виробників картоплі в країні. До складу «Контінентал Фармерз Груп» входять 4 елеватори та 3 сушильно-зернових комплекси загальною потужністю 420 тис. тонн, 2 насіннєвих та крохмальний заводи . Компанія планує інвестувати 100 млн доларів у розвиток бізнесу до кінця 2020 року.

Якщо розглядати *механізм впровадження інновацій*в реальний сектор економіки, як інструмент впливу на розвиток об’єкта, то в цьому випадку структура даного механізму буде представлена у вигляді рис. 2.3.

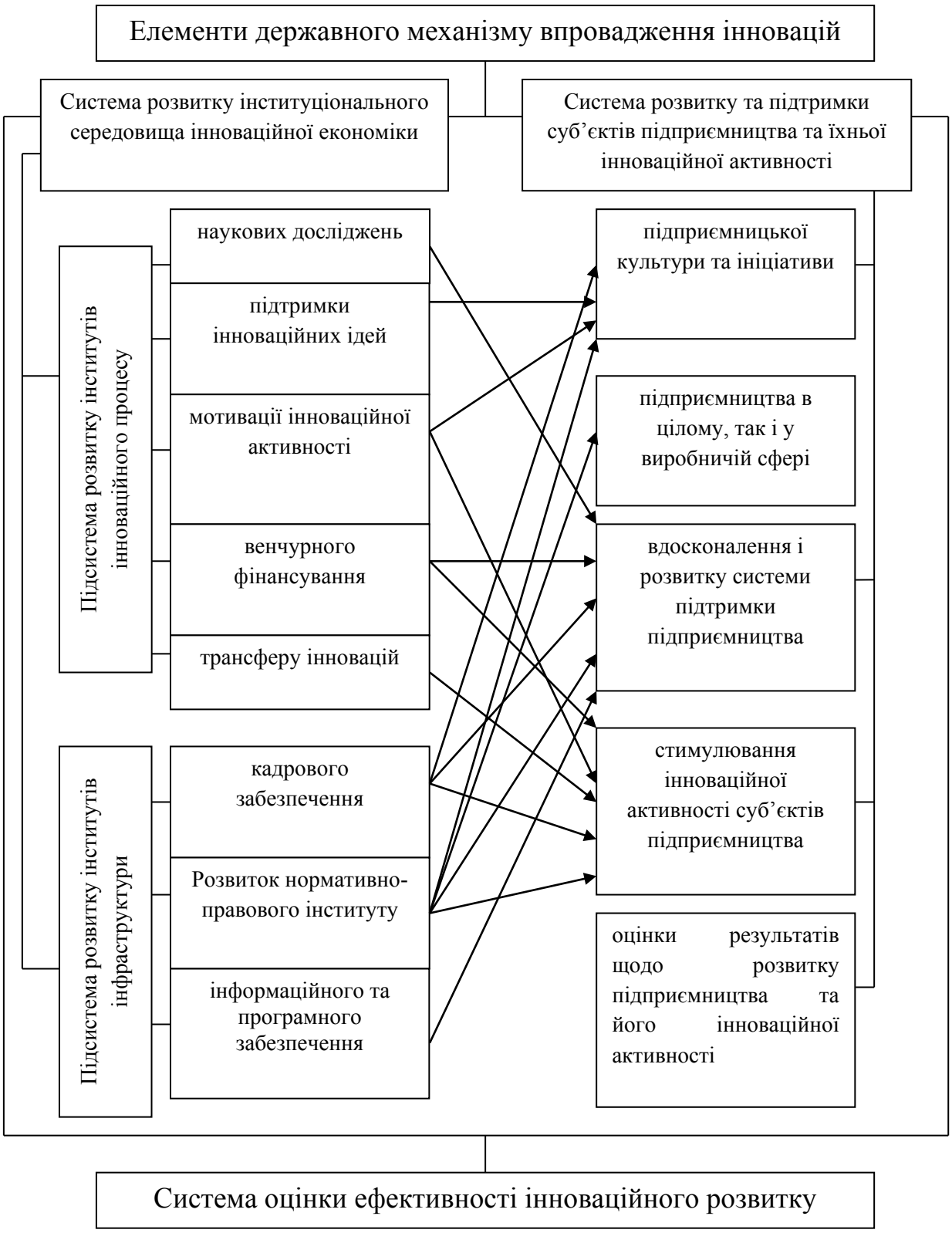

Рис. 2.3. Елементи механізму впровадження інновацій

Система оцінки ефективності інноваційного розвитку – обов'язковий елемент механізму впровадження інновацій, який дозволяє оцінити результативність і якість функціонування даного механізму. Результатом

оцінки буде вибір подальшого напряму інноваційного розвитку, а також виявлення слабких елементів інституційного середовища інноваційної системи, реформування яких стане пріоритетним завданням, спрямованого на підвищення ефективності функціонування механізму.

Оцінимо позиції України за складниками Глобального інноваційного індексу який розраховується швейцарською бізнес-школою INSEAD, Світовою організацією інтелектуальної власності та Корнельским університетом» [24].

Таблиця 2.5

Позиції України в рейтингу глобальної конкурентоспроможності за складниками підіндексу «Інновації»

Індикатори	2012-2013 (144 країни)		2013-2014 (148 країн)		2014-2015 (144 країни)		2015-2016 (140 країн)		2016-2017 (138 країн)	
	Місце	Оцінка (1-7)	Місце	Оцінка (1-7)	Місце	Оцінка (1-7)	Місце	Оцінка (1-7)	Місце	Оцінка (1-7)
Індекс глобальної конкуренто-спроможності	73	4,1	84	4,1	76	4,1	79	4,0	85	4,0
Підіндекс «Інновації»	71	3,2	93	3,0	81	3,2	54	3,4	52	3,4
– інноваційна спроможність	58	3,3	100	3,2	82	3,6	52	4,2	49	4,4
– якість науково-дослідних інститутів	64	3,7	69	3,6	67	3,8	43	4,2	50	4,2
– видатки компаній на дослідження і розробки	104	2,7	112	2,7	66	3,1	54	3,4	68	3,3
– державні закупівлі високотехнологічної продукції	97	3,2	118	3,0	123	2,9	98	3,0	82	3,1
– наявність вчених та інженерів	25	4,8	46	4,5	48	4,3	29	4,7	29	4,7
– кількість патентів, отриманих у США (на 1 млн. населення)	51	2,1	52	2,9	52	3,2	50	3,6	49	3,9

Слід відмітити згідно даних табл. 2.5, що Україна в рейтингу 2017 р. знаходиться на 50-й позиції з рівнем інновацій 37,6 бали зі 100 можливих, поліпшивши становище на шість позицій порівняно з рейтингом 2016 р., на 14 позицій – із рейтингом 2015 р. і на 21 позицію – з рейтингом 2013 р. Оцінюючи ресурси та результати інноваційного розвитку в контексті Глобального інноваційного індексу – 2017, слід зазначити, що Україна займає за рейтингом ресурсів 77-му позицію (41 бал), опустившись на одне місце порівняно з попереднім роком, а за рейтингом результатів – 40-ву позицію (34,2 бали), яка порівняно з попереднім роком не змінилася. Водночас порівняно з рейтингами 2013–2015 рр. відбулося поліпшення як Інноваційного вхідного індексу, так і Інноваційного вихідного індексу. Як бачимо, ресурси позиціонуються нижче, ніж результати, що відображає Індекс інноваційної ефективності (11-та позиція у 2017 р., 12-та – у 2016 р., 15-та – у 2015 р.), який характеризує створення сприятливих умов для інноваційної результативності.

Очолюють рейтинг провідні країни-новатори – 2017 Швейцарія (67,69 бали), Швеція (63,82), Нідерланди (63,36), США (61,40) і Велика Британія (60,89). Дослідження позицій України за складниками Глобального інноваційного індексу за останні п’ять років свідчить про певне поліпшення ситуації. В додатку Ж представлений досвід окремих країн світу, які реалізують заходи щодо державної підтримки і стимулювання інноваційної діяльності в різних країнах світу.

Отже, підходи вирішення дослідницьких і управлінських завдань на мезо- рівні також мають бути максимально індивідуалізовані. Однак, при цьому, не дивлячись на економічні та інші умови, спостерігаються схожі напрями та рішення, за якими розвинені країни світу просуваються до своїх цілей подібними способами.

РОЗДІЛ 3
УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Інноваційні процеси в економіці пов'язані з розробкою, пошуком, освоєнням, удосконаленням і подальшою комерціалізацією нових продуктів, технологічних процесів і систем, організаційних структур і методів господарювання, в широкому сенсі зі зміною віддачі ресурсів, їх якісним зростанням, перетворенням потенційного науково-технічного процесу в реальний.

Мета Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року полягає у розбудові національної інноваційної екосистеми для забезпечення швидкого та якісного перетворення креативних ідей в інноваційні продукти та послуги, підвищення рівня інноваційності національної економіки, що передбачає створення сприятливих умов для розвитку інноваційної сфери, збільшення кількості впроваджуваних розробок, підвищення економічної віддачі від них, залучення інвестицій в інноваційну діяльність[37].

В контексті поставленої мети інноваційний розвиток підприємств слід розглядати як особливу інноваційну спрямованість креативних ідей і цілей та шляхи їх досягнення через механізми державного регулювання економіки і ринкову самоорганізацію, обумовлену переважною орієнтацією ланок всіх сфер економіки на виробництво інноваційних продуктів і послуг на базі сприятливих умов для розвитку інновацій, комерціалізації впроваджуваних розробок, підвищення соціально-економічної віддачі через залучення необхідних інвестицій в інноваційну діяльність.

Вважаємо, що інноваційний розвиток як системний процес, заснований на знаннях та інноваціях, який реалізує конкурентні переваги, забезпечує стале зростання, підвищення якості та рівня життя населення шляхом гармонізації інтересів його учасників.

Застосування даного наукового підходу на практиці, тобто при формуванні інноваційного розвитку, можливе на різних етапах формування механізмів активізації інноваційного розвитку підпрємств (рис. 3.1).

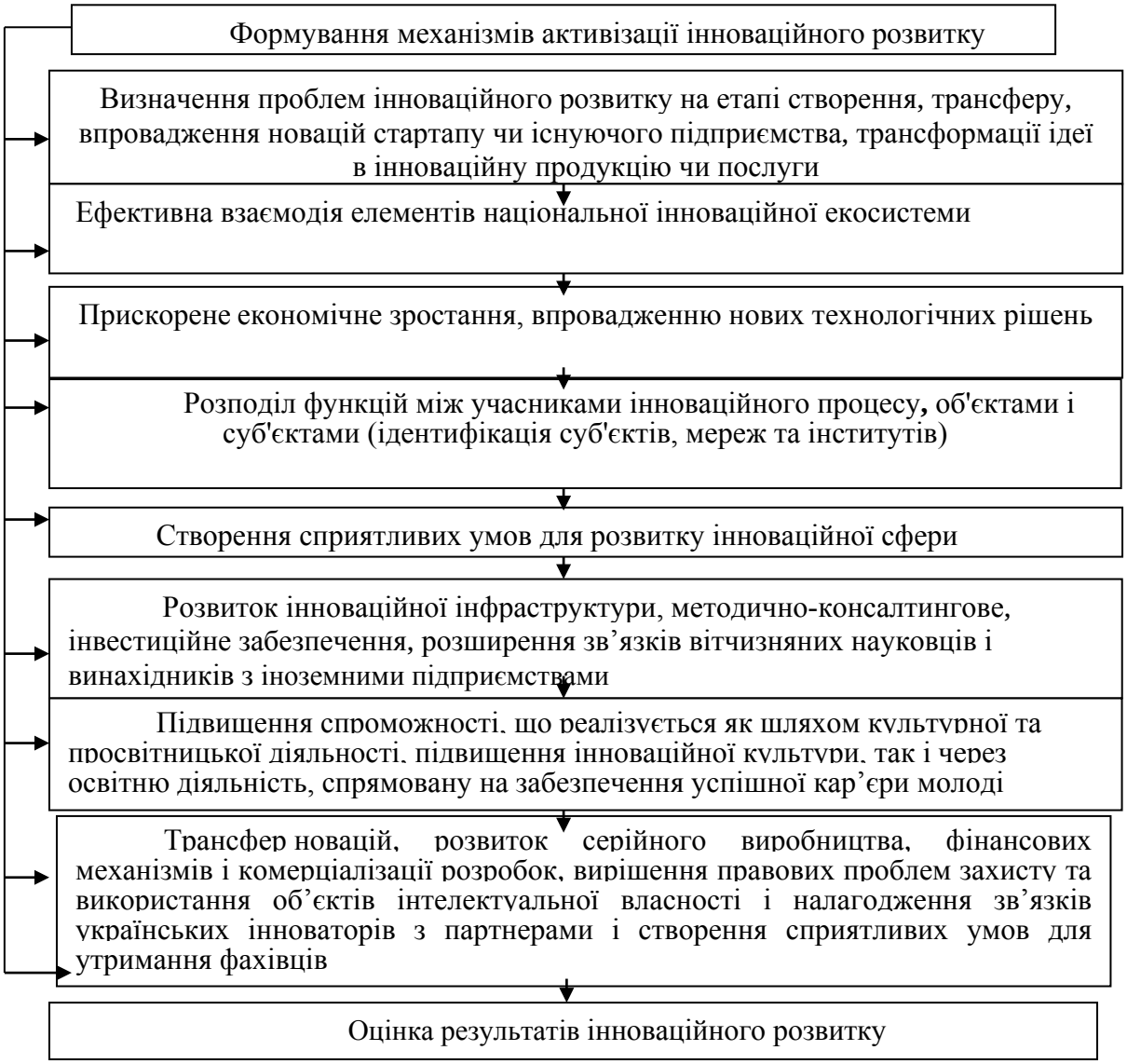

Рис. 3.1. Формування механізмів активізації інноваційного розвитку

Як видно із рис.3.1 формування механізмів активізації інноваційного розвитку включає визначення проблем, мети, завдань, структурних елементів, створеня сприятливих умов, інноваційної інфраструктури, підвищення спроможності розв'язання проблем та залучення інвестицій для забезпечення результативності інноваційного розвитку.

До основних заходів економічного і фінансового регулювання

інноваційного розвитку відносяться: розвиток пропозиції і розширення попиту на інновації, створення стимулів для конкуренції в галузі інновацій та сприятливого інвестиційного клімату, правові умови інноваційного розвитку.

Механізм інноваційного розвитку розглядається нами як механізм взаємозв'язку і взаємодії функцій, процесу та забезпечуючих підсистем, спрямований на найбільш ефективне його здійснення включають в себе сукупність елементів зовнішнього і внутрішнього середовища на різних етапах інноваційного процесу створення, трансферу, впровадження новацій стартапу чи існуючого підприємства, трансформації ідеї в інноваційну продукцію виявлено такі проблеми, які повинні бути розв’язані за допомогою інструментів державної політики.

В рамках механізму інноваційного розвитку представлено реалізацією наступних етапів:

1. На етапі створення новацій відповідно до зазначених напрямів.

З метою активізації створення новацій необхідно розробити механізм стимулювання науковців до формування актуальної та затребуваної глобальним ринком тематики досліджень; узгодити національні показники статистичних даних з європейськими; забезпечити створення навчальних матеріалів із підприємництва та інновацій, фінансової грамотності та охорони інтелектуальної власності.

2. На етапі трансферу новацій необхідно розробити Дорожню карту реалізації Цілей сталого розвитку; започаткувати комунікаційний механізм технологічних платформ, де бізнес і держава можуть стати потенційними замовниками інновацій, а науковці, студенти, винахідники пропонують інноваційні рішення, які потім масштабуються і стають основою для власного інноваційного бізнеса.

3. Створення сприятливих умов щодо доведення новацій до комерційного використання, зокрема через розвиток стартапів.

4. З метою розвитку серійного виробництва фінансові механізми мають бути спрямовані на надання прямої державної допомоги промисловим

підприємствам винятково у випадках, коли держава є замовником продукції, з одночасним підвищенням якості відбору таких проектів і створенням механізмів комерціалізації розробок задля часткового відшкодування державі цих видатків та заохочення авторів.

5. Розв’язання правових проблем, пов’язаних із захистом та використанням об’єктів інтелектуальної власності, особливо (але не тільки) створених з використанням коштів державного бюджету.

6. Налагодження зв’язків українських інноваторів з партнерами (представниками бізнесу та держави), потенційно зацікавленими у комерціалізації їхніх інновацій.

7. Проблема створення сприятливих умов для утримання фахівців є вкрай актуальною для України, у тому числі для її інноваційного розвитку, але виходить за рамки Стратегії і включає, зокрема, питання особистої безпеки, якості правосуддя, охорони здоров’я, освіти, екології, інфраструктури, контрактної армії, доступності споживчих кредитів, монополізації ринків (що впливає на вартість життя) та багато інших.

Запропоновані механізми інноваційного розвитку спрямовані на розробку управлінських рішень в сфері перспективної інноваційної політики на різних етапах. Вони дозволить вирішувати завдання забезпечення ефективної взаємодії держави, науки і бізнесу з метою створення сприятливих умов для здійснення інноваційної діяльності.

Отже, можна зробити висновок, що запропоновані механізми дозволяють враховувати функціональні зв'язки між усіма елементами та етапами інноваційного розвитку, забезпечувати раціональне використання наявних і потеційних ресурсів, організацію робіт та мінімізувати ризики, пов’язані з їх здійсненням.

В країнах з розвиненою економікою отримало широке поширення публічне управління, яке передбачає, що органи державного управління сприйнятливі до інтересів і потреб громадянського суспільства і діють стратегічно в створенні цінностей громадянського суспільства. У зв'язку з

цим, інноваційний бізнес повинен взаємодіяти ефективно з державою, вектори вдосконалення якого подано на рис. 3.2.

Рис. 3.2. Вектори взаємодії держави та інноваційного бізнесу

На нашу думку налагодження векторів взаємодії держави та інноваційного бізнесу сприятиме інноваційному розвитку суб'єктів та безпосередньому зростанню їх інноваційної активності. Це дозволить ефективно вирішувати проблеми підвищення конкурентоспроможності та досягнути сталого збалансованого стану національної економіки.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження сформульовано ряд висновків, пропозицій і рекомендацій теоретичного та практичного змісту, спрямованих на досягнення поставленої мети.

1. Розкрито економічну сутність механізму інноваційного розвитку як упорядкованої сукупності інституційних установок, які дозволять забезпечити суб'єктам господарювання досягнення стратегічних орієнтирів розвитку на інноваційній основі. Виділено основні принципи послідовної реалізації концепції інноваційного розвитку з урахуванням розробки та реалізації моделі, що дозволяє в системному порядку визначити функції та завдання органів управління та приватного сектора в реалізації даної концепції.

3. Здійснена оцінка механізмів державного управління інноваційним розвитком, дала змогу зробити наступний висновок, на даний момент державна інноваційна політика не має чітко сформульованих орієнтирів науково-технічного і технологічного розвитку. Тенденції інноваційної діяльності останніх років засвідчують про наявність значних проблем та низький рівень розвитку інноваційної діяльності в Україні, що, в свою чергу, негативно відображається на конкурентоздатності продукції та розвитку економіки в цілому

4. Систематизовано механізми інноваційного розвитку завданням якого є остаточний перехід економіки на інноваційну модель економіки. Інноваційний розвиток підприємств слід розглядати як особливу інноваційну спрямованість креативних ідей і цілей та шляхи їх досягнення через механізми державного регулювання економіки і ринкову самоорганізацію, обумовлену переважною орієнтацією ланок всіх сфер економіки на виробництво інноваційних продуктів і послуг на базі сприятливих умов для розвитку інновацій, комерціалізації впроваджуваних розробок, підвищення соціально-економічної віддачі через залучення необхідних інвестицій в інноваційну діяльність.

5. Обґрунтовано необхідність застосування механізму державно-приватного партнерства, як механізму реалізації інноваційної політики регіонів, що полягає у визначенні можливості державно-приватного партнерства в проектах комерціалізації продукту інтелектуальної праці як форми взаємодії між державою, науково-дослідними інститутами та бізнесом.

6. Удосконалено наукові підходи формування механізмів інноваційного розвитку на основі врахування функціональних зв'язків, забезпечення раціонального використання ресурсів, отримання синергетичного ефекту контрактних взаємовідносин та сукупних інвестицій спрямованих на підвищення ефективності їх реалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адаменко О. А. Концептуальні засади інноваційного розвитку підприємств. Наукові праці Національного у-ту харчових технологій. 2010. №35. С. 5-10.

2. Аньшин В.М. Менеджмент инвестиций и инноваций в малом и венчурном би знесе. М.: «Анкил», 2003. 417 с.

3. Баранчеев В.П. Механизм инновационного развития организации / Изобретательство. 2005. № 7. С. 11-15.

4. Безверхнюк Т. М. Європейські стандарти врядування на регіональному рівні : монографія. О. : ОРІДУ НАДУ, 2008. 328 с.

5. Бондарчук Н.В. Державна політика розвитку інноваційного потенціалу регіонів України. Миколаїв, 2011. 40 с.

6. Васільєва Л.М. Формування інноваційної моделі розвитку національної економіки. Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету. 2016. № 1 (39). С. 117-120.

7. Види інноваційних стратегій та їх співвідношення.: http://studopedia.com.ua/1_93622_vidi-innovatsiynih-strategiy-ta-ih-spivvidnosh.

8. Вініченко І.І. Економічна сутність НТП, інновацій та їх роль у розвитку агропромислового виробництва. Економіка і держава. 2007. № 4. С. 9-14.

9. Воротін В. Є. Модифікація механізму державного управління соціально-економічним розвитком регіонів України. Стратегічні пріоритети. 2010. № ½ (14/15). С. 5–10.

10. Гедз М. Інноваційний потенціал регіонів України Економіка: реалії часу. 2014. № 2(12). С. 208–212.: http://economics.opu.ua/fles/archive/2014/n2.html.

11. Геєць В. Інноваційно-інвестиційна діяльність в Україні. Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України. Київ : Фенікс, 2007. Т. 1: Економіка знань – модернізаційний проект України. С. 285–302.

12. Гусєв В. О. Парадигма сталого інноваційного розвитку. Економіка та держава. 2011. № 9. С. 115 – 118.

13. Дегтярьова І. Інструменти інноваційного розвитку регіону: зарубіжний та вітчизняний досвід застосування: http://academy.gov.ua/ej/ej11/txts/10diovdz.pdf.

14. Державна служба статистики України: Офіційний сайт: http://www.ukrstat.gov.ua

15. Донець Л. І. Базові принципи сучасної парадигми управління конкурентоспроможністю підприємства. Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. 2012. № 1 (5). С. 101 – 107.

16. Друкер П. Ф. Бизнес и инновации / П.Ф. Друкер; пер. с англ. и ред. К.С. Головинского. М.; СПб.; К. : Вильямс, 2007. 432 с.

17. Європейська стратегія інновацій та доброго врядування на місцевому рівні : неофіц. роб. переклад.: http://newsite.slg-coe.org.ua.

18. Захарченко В. І. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2012. 448 с.

19. Идзиев Г.И. Инновационное развитие промышленности региона и его роль в формировании конкурентоспособных производств. Региональная экономика: теория и практика. Москва. 2011. № 48 (231). С.24.

20. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: [навч. посібник]. Суми : ВТД «Університетська книга»; К. : Видавничий дім «Княгиня Ольга», 2005. 324 с.

21. Катерняк І. Формування регіональної інноваційної політики Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2012. 110 с.

22. Кластери – ефективний інструмент розвитку економіки : матер. III круглого столу // Рада конкурентоспроможності України. 2009. 20 черв. –: http://www.compete.org.ua/.../date=03.2010.

23. Ковальчук С.В. Маркетингові стратегії інноваційного розвитку промислових підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д.е.н.:

спеціальність 08.00.04. Хмельницький: ХНУ, 2013. 39 с.

24. Левківський О. В. Інвестиційно-інноваційна діяльність. Інтелект XXI. 2017. № 4. С.78-82.

25. Лунева Я. Е. Принципы, особенности и концептуальные основы регионального инновационного развития / Я. Е. Лунева // Известия ЮФУ. –. 2006. – №17. – С. 213-225.

26. Механік О. В. Інновації, історія їх виникнення, суть та значення для підвищення конкурентоспроможності країни. Формування ринкових відносин в Україні. 2005. № 2 (5,7). С. 7.

27. Микитюк П. П. Інноваційний розвиток підприємства. Навчальний посібник. Тернопіль: ПП «Принтер Інформ», 2015. 224 с.

28. Миргородская. Е. О. Роль кластеров в обеспечении конкурентоспособности региона. Изв. высш. учеб. заведений. Северо-Кавказский регион. Общественные науки. 2011. № 1. С. 21.

29. Михненко А. Інновації в управлінні суспільним розвитком. К.: Нац. Академія державного управління, 2009. 116 с.

30. Міністерство освіти і науки України: Офіційний сайт: http://mon.gov.ua/activity/innovaczijna-diyalnist-ta-transfer-texnologij/

31. Осипов В. А. Создание и развитие кластеров как инновационный способ интенсификации региональной социально – экономической политики. Вестник образовательного консорциума Среднерусский университет. Серия: Экономика и управление. 2015. № 6. С. 56-59.

32. Пережогина К. А. Инновационные изменения в системе управления персоналом Молодой ученый. 2015. №4. С. 403-408.

33. Перспективи інноваційного розвитку України (аналітична доповідь).: http://old.niss.gov.ua/Table/Zhalilo21/003.htm.

34. Портер М. Конкуренция // М. Портер / Пер. с англ. М.: Вильямс, 2002. 495 с.

35. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01 липня 2010 р. № 2404-VI . URL: http://rada.gov.ua.

36. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV.URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=40-15

37. Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80

38. Статистичний збірник: Наукова та інноваційна діяльність України / Відповідальний за випуск О. О. Кармазіна. К.: Державна служба статистики України, 2018. 141 с.

39. Стратегія інноваційного розвитку України на 2009-2018 роки та на період до 2039 року. Державне агентство України з інвестицій та розвитку. URL: http://www.in.gov.ua.

40. Турун Л. Інноваційний розвиток підприємств. Мат. V Всеукраїн. наук.-практ. конф. (27–30 листоп. 2019 р., м. Львів) / упоряд. А. М. Штангрет; редкол. : О. І. Копилюк, Є. М. Палига, Я. Я. Пушак та ін. Львів: Укр. акад. друкарства, 2019. 413 с. (с.308-312)

41. Федулова Л. І. Концептуальні засади управління інноваційним розвитком підприємств. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2014. №2. С 122 135.

42. Чухно І. Роль інновацій в забезпеченні соціально-економічного розвитку регіону. Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 7. – С. 71–74.

43. Freeman C. Technological Infrastructure and International Competitiveness: Репринт оригинальной статьи для конференции ГЛОБЕЛИКС, размещенный на Интернет сайте http://redesist.ie.ufrj.br/globelics/pdfs /GLOBELICS_0079_Freeman.pdf.

44. Krishna V.V. Knowledge production and knowledge transfer: A study of two Indian institutes of technology (IIT Madras and IIT Bombay) // Academic Entrepreneurship in Asia: The Role and Impact of Universities in National Innovation Systems. 2011. P. 255.

45. Nelson R. National Innovation Systems: A Comparative Analysis. Oxford University Press. New York. USA. 1993. C.4.

ДОДАТКИ

А

Таблиця 2.2

Інноваційна активність підприємств з розподілом за середньою кількістю працівників

	Кількість підприємств[1]	У тому числі					
		інноваційно активних підприємств	з них				
			підприємства з технологічними (продуктовими та/або процесовими) інноваціями	з них			підприємства тільки з нетехнологічними (маркетинговими та/або організаційними) інноваціями
				підприємства з продуктовими інноваціями	підприємства з процесовими інноваціями	підприємства з продуктовими та процесовими інноваціями	
2014−2016							
Усього	**27726**	**5095**	**3278**	**347**	**1601**	**1260**	**1817**
із середньою кількістю працівників							
від 10 до 49 осіб	**20339**	**3020**	**1774**	**185**	**970**	**577**	**1246**
від 50 до 249 осіб	**5702**	**1407**	**974**	**111**	**450**	**394**	**433**
250 осіб і більше	**1685**	**668**	**530**	**51**	**181**	**289**	**138**
Промисловість	12815	2598	1859	235	787	791	739

із середньою кількістю працівників							
від 10 до 49 осіб	8390	1237	792	98	397	275	445
від 50 до 249 осіб	3237	842	639	87	263	274	203
250 осіб і більше	1188	519	428	50	127	242	91
Інші види економічної діяльності	14911	2497	1419	112	814	469	1078
із середньою кількістю працівників							
від 10 до 49 осіб	11949	1783	982	87	573	302	801
від 50 до 249 осіб	2465	565	335	24	187	120	230
250 осіб і більше	497	149	102	1	54	47	47
2016−2018							
Усього	**29129**	**8173**	**2937**	**765**	**1038**	**1134**	**5236**
із середньою кількістю працівників							
від 10 до 49 осіб	**21170**	**5097**	**1486**	**417**	**511**	**558**	**3611**
від 50 до 249 осіб	**6123**	**2140**	**907**	**231**	**340**	**336**	**1233**
250 осіб і більше	**1836**	**936**	**544**	**117**	**187**	**240**	**392**
Промисловість	13762	4060	1985	547	652	786	2075
із середньою кількістю працівників							
від 10 до 49 осіб	9029	2128	846	250	264	332	1282
від 50 до 249 осіб	3499	1266	688	191	246	251	578
250 осіб і більше	1234	666	451	106	142	203	215
Інші види економічної діяльності	15367	4113	952	218	386	348	3161
із середньою кількістю працівників							
від 10 до 49 осіб	12141	2969	640	167	247	226	2329
від 50 до 249 осіб	2624	874	219	40	94	85	655
250 осіб і більше	602	270	93	11	45	37	177

Б

Таблиця 2.3

Частка обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) у 2018 році за видами економічної діяльності, *% до загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг)підприємств відповідного виду економічної діяльності)*

	Частка обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг)				Частка обсягу реалізованої інноваційної продукції (товарів, послуг)	У тому числі	
	інноваційно активних підприємств	підприємств, що впроваджували інноваційну продукцію (товари, послуги) та/або технологічні процеси	підприємств, що впроваджували організаційні та маркетингові інновації	неінноваційно активних підприємств		нової для ринку	нової лише для підпри-ємства
Усього	**52,2**	**28,6**	**23,5**	**47,8**	**0,7**	**0,3**	**0,4**
Промисловість	59,0	41,4	17,6	41,0	0,9	0,3	0,6
Добувна промисловість і розроблення кар’єрів	70,4	52,2	18,3	29,6	0,1	0,0	0,1
Переробна	64,0	46,4	17,5	36,0	1,4	0,4	1,0

промисловість							
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	36,5	18,6	17,9	63,5	0,0	0,0	0,0
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	44,4	37,4	7,1	55,6	0,1	0,0	0,1
Оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	40,1	7,6	32,5	59,9	0,1	0,1	0,1
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	57,7	34,6	23,1	42,3	0,3	0,2	0,1
Інформація та телекомунікації	37,8	13,4	24,4	62,2	0,7	0,5	0,3
Фінансова та страхова діяльність	81,3	17,4	63,9	18,7	4,2	0,0	4,2
Діяльність у сферах архітектури та інжинірингу; технічні випробування та дослідження	27,1	8,7	18,4	72,9	1,3	0,8	0,5
Наукові дослідження та розробки	72,8	63,9	9,0	27,2	33,3	32,2	1,1
Рекламна діяльність і дослідження кон`юнктури	40,9	7,0	34,0	59,1	0,3	0,0	0,3

В

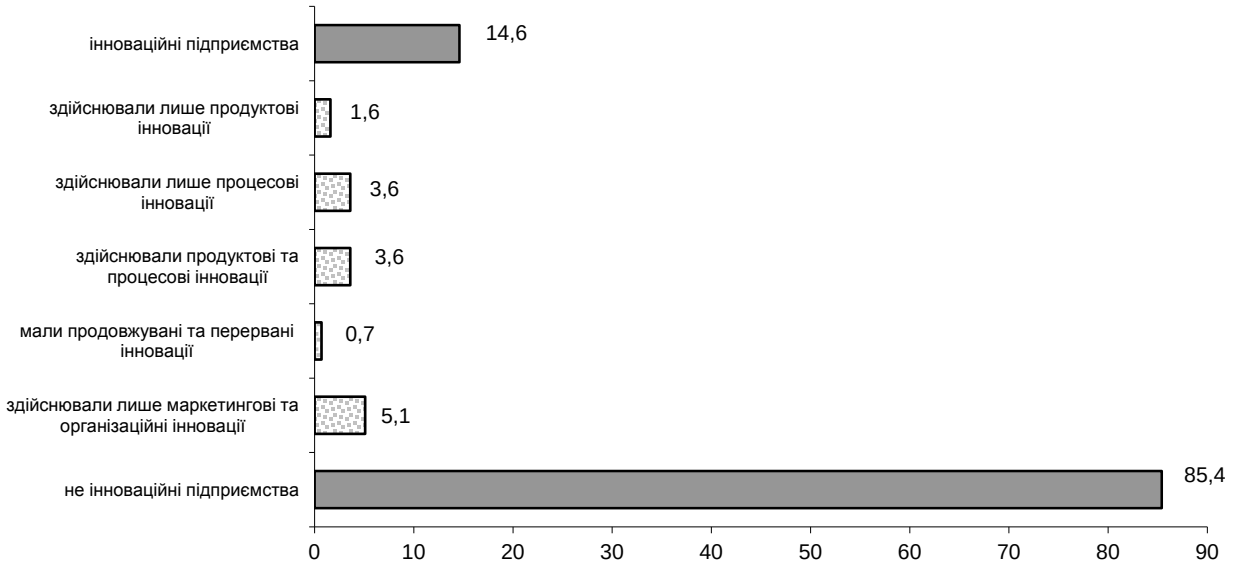

Рис. 2.1. Розподіл підприємств у 2012–2016 рр. за типами інноваційної діяльності, у % до загальної кількості підприємств

Д

Таблиця 2.6

Впровадження інновацій на промислових підприємствах

Рік	Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	Впроваджено нових технологічних процесів, процесів, млн.грн	у т.ч. маловідходні, ресурсо-зберігаючі	Впроваджено виробництво інноваційних видів продукції, найменувань, млн.грн	з них нові види техніки	Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %
2000	14,8	1403	430	15323	631	9,4
2001	14,3	1421	469	19484	610	6,8
2002	14,6	1142	430	22847	520	7,0
2003	11,5	1482	606	7416	710	5,6
2004	10,0	1727	645	3978	769	5,8
2005	8,2	1808	690	3152	657	6,5
2006	10,0	1145	424	2408	786	6,7
2007	11,5	1419	634	2526	881	6,7
2008	10,8	1647	680	2446	758	5,9
2009	10,7	1893	753	2685	641	4,8
2010	11,5	2043	479	2408	663	3,8
2011	12,8	2510	517	3238	897	3,8
2012	13,6	2188	554	3403	942	3,3
2013	13,6	1576	502	3138	809	3,3
2014	12,1	1743	447	3661	1314	2,5
2015	15,2	1217	458	3136	966	1,4
2016	16,6	3489	748	4139	1305	6,1
2017	14,3	1831	611	2387	751	0,7
2018	15,6	2002	926	3843	920	0,8

Ж

Таблиця 2

Заходи державної підтримки інноваційного розвитку

в різних країнах світу

Заходи державної підтримки інноваційного розвитку	Країни
Право державних науково-дослідних інститутів бути учасниками (акціонерами, засновниками)	Данія, Іспанія, Норвегія, Франція, Швеція

комерційних інноваційних компаній	
Стимулювання створення спільних підприємств науковими інститутами та бізнесових структур	Великобританія, Німеччина, Данія, Ірландія, КНР, США, Франція, Швеція
Стимулювання застосування інноваційних технологій на рівні малих і середніх підприємств	Великобританія, КНР, США, Франція
Стимулювання діяльності організацій-посередників між бізнесом і творцями інноваційних технологій	Німеччина, Великобританія, ЄС, КНР, США, Швеція
Підтримка технопарків і технологічних інкубаторів	Німеччина, Данія, Індія, КНР, Швеція
Пряме фінансування інноваційних підприємств (гранти, позики на пільгових умовах, інші програми фінансування)	Великобританія, Німеччина, Данія, ЄС, Індія, КНР, Норвегія, США, Франція, Швеція
Стимулювання патентування	Німеччина, США, Франція, Швеція
Податкові пільги інноваційним підприємствам	Великобританія, Німеччина, Греція, Індія, Ірландія, Іспанія, КНР, Норвегія, Польща, США, Франція
Віднесення інноваційної політики до компетенції спеціально створених державних органів	Великобританія, Данія, ЄС, Ірландія, Франція, Швеція, Норвегія
Інформаційна та методична підтримка учасників інноваційної діяльності (створення інформаційних ресурсів, які роз'яснюють порядок отримання грантів, створення спеціальних банків даних запатентованих винаходів тощо)	Великобританія, Німеччина, ЄС, КНР, США